

lija 1875. do 1876. s 30 gld. vkup 600 gld. 94 kr. Temu nasproti pa še imajo srenje plačati in sicer na zaostankih: Kameca 173 gld. 7 kr., Brestenica 5 gld. 1 kr., Šober 136 gld. 20 kr., vkup 314 gld. 28 kr. Od konkurenčnih srenj: Kamce, Rosbaha, Brestenice, Jelovca in Šobra, se je v tekočih 11 letih po velikosti dače plačalo 8484 gld. 7 kr., dolžne pa so še okoli 6000 gld. Za razdeljenje šolskih stroškov do leta 1875. se je ravnalo brez srenjskih doklad po sledečem načinu: Kamca z davki 1352 gld. 79 kr., Rosbah z davki 1783 gld. 84 kr., Brestenica z davki 1392 gld. 40 kr., Šober z davki 185 gld. 2 kr. in Jelovec z davki 471 gld. 68 kr. vkup 5185 gld. 73 kr. Od 25. januarja pa se je ravnalo po dači z dokladami vred in sicer: Kamca s 1915 gld. 46 kr., Rosbah s 2278 gld. — kr., Brestenica s 1850 gld. 57 kr., Jelovec 620 gld. 45 kr. in Šober 363 gld. 91 kr. vkup 7027 gld. 89 kr. Srenje se opozirajo po določilu okrajnega šolskega sveta k lastnemu vedenju in primerjanji s srenjskimi računi. Okrajni šolski svet v Mariboru 11. septembra 1877.

Načelnik Seeder m. p.

Pri od g. Seidla napovedani krajni šolski seji si je z vso svojo hripavo zgovornostjo prizadeval šolski odbor k podpisavanju računa nakloniti obljubovaje, vse zakasnjene obresti (Verzugszinsen) 176 gld. 91 kr. in dohtarju 50 gld. za namenjeno prodajo šole plačati. Na ugovarjanje nekterih odbornikov, da so srenje 273 gld. 50 kr. več dolžne v hranilnico, kakor so pred desetimi leti iz nje dobile, se je bojda hudo zadrli rekoč: „ich werde den Beamter der Sparkasse schon zeigen“ pa kaj bo pokazal, tega še ne vemo? Po njegovem računu do prvega maja se vé da ni toliko, pa g. Seidl naj premisli, da je že jesen in 1. november. Eden odbornik je podpisal račun. Ko je ta nekdanj ugovarjal, se mu je Seidl baje zagrozil: „den werde ich aber sprichen“. Drugi odborniki pa pravijo, da ne podpišejo, dokler jim spričeval ne prinese od plačanih zakasnenih obresti, od plačanega dohtarja, in od doloženega dolžnega denarja v hranilnico. Primerjanje srenjskega in šolskega računa pa je ogledalu podobno, če kozel pred njim stoji. V srenjskem računu najdemo: für Sparherd beim Gemeindediener 25 fl. v šolskem enako. Obleka za srenjskega slugo se tudi v šolskem računu potepa. Ko je odbornik K. načelnika okrajnega šolskega sveta na to opomnil, mu reče: „povejte mu, se je pač zmotil“. Pri drugi seji kr. š. sveta je pa bilo premalo odbornikov navzočih, toraj še zdaj ni poravnano, ako ravno je že 1. november za našo šolo rubljenja den.

Iz Vidma pri Savi. Unkraj Save nam ravno nasproti je na Kranjskem malo Krško mesto. Tam so razni nemškutarji 14. oktobra t. l. imeli veliko veselje. Mesto je bilo razsvitljeno, možnarji so pokali, godbe so svirale in nemški pevci iz Ljubljane peli in pili. Kaj pa je tedaj bilo? Nič druga, kakor deželni in državni poslanec Hočevar je novo pa še prazno šolsko poslopje, katero je na lastne

stroške pozidal, ker je sila bogat, izročil šolskemu okraju, naj ta sedaj v njej ustanovi meščansko šolo; vendar z tem pogojem, da se bo le v nemščini podučevalo, ravno tako kakor da bi Krško stalo kde gori v Westfalenskem, kder živijo sami trdi Nemci. Pri tej slovesnosti je bil tudi minister Stremajer navzoč in je govoril o učenji maternega jezika — v Krškem in okolici torej slovenskega — čemur se je vse čudilo. Vendar, navzočim nemškutarjem gotovo v nekoliko tolažbo, je povdarjal tudi potrebo nemškega jezika na Kranjskem, ako hočejo kam priti! Besede ministrove so bile zmerne, tem bolj so pa drugi govorniki hvalili in kadili „nemško kulturo“. Bodi jim! Ko bi še le stroške nove meščanske šole hotli na svoje mošnje vzeti! Konečno še omenimo Hočevarja. To vam je čuden, bogat in po sodbi ljudi jako srečen mož. Pred nekoliko leti ni gleštal nič, ali pomagal si je po raznih „spekulacijah“. Bil je l. 1859. zapleten v pravdo barona Einatten-a, kateri je kot „liferant“ živeža za avstrijsko vojsko na Italijanskem državno mošnje osleparil, 4000 volov 6krat zaračunal, in se obesil, ko so ga zasačili. Poznej je dobil Hočevar pobiranje vžitnine ali „daca“ in je kranjski deželi z 14000 fl. na dolgu. Hočevar je sedaj jako bogat, državni in deželni poslanec, častni meščan Krški in kot vitez železne krone z zlatim križcem nakinčan! — Z letošnjo trgatvijo se ni tako obesilo, kakor smo poleti pričakovali. Vinogradi, ki so lani dajali po 100 do 150 veder, dajejo letos le 80—100. Vince bo pa dobro!

Od sv. Vida na Koroškem. Pred 2 letoma se je tukaj novi cerkvi in ž njo v dotiki stoječi bolnišnici „usmiljenih bratov“ položil temeljni kamen. Delalo se je potem marljivo naprej in sedaj je vse zgotovljeno. Vsaki človek, ki mimo gre, se začuden vstavi in radostno ogleduje res mojstersko v gotičkem slogu pozidano cerkvo in veliko palačo nove bolnišnice. „Usmiljeni bratje“ so marljivo pobirali miloščine in tako z pomočjo samih dobrotnikov velikansko delo dovršili. Cesarjevič Rudolf, naš prihodnji cesar, je daroval 6000 fl. in torej se tudi celo podvzetje imenuje „Rudolfova bolnišnica“ nemški: Rudolf-Spital. Od 1. novembra t. l. naprej začnejo ondi sprejemati bolenike, naj so stanu, roda ali vere katerekoli. Velika slovesnost se je vršila, 27. okt. ko so milostljivi knezoškof iz Celovca prišli cerkve blagoslavljat. Vse mesto je bilo po koncu, mnogo ljudstva se je udeležilo redke slovesnosti zlasti pa prelepe pridige knezoškofove. Navdušeni so izrekli javno in veliko zahvalo vsem, ki so kaj k temu sijajnemu delu krščanske milosti pripomagali, ki je stalo $\frac{1}{2}$ milijona goldinarjev. Bog jim naj vsem in nebesih povrne!

Politični ogled.

Svitli cesar so sedaj v Budapeštu, se pa bodo z cesarico kmalu podali na Česko; jihov sin cesarjevič Rudolf potuje po Šleziji, spremljan od nad-

vojvode Albrehta; ljudstvo ga je povsod veselo. — Finančni minister je državnemu zboru predložil proračun za l. 1878., ki mora vsakega domoljuba močno v srce zaboleti in resno željo vzbuditi, da bi vendar že enkrat gospodarstva liberalne stranke v Avstriji konec bil. Kajti državne stroške je neizmerno pomnožila in dače pozvišala, in vendar ne shajamo sred miru nobeno leto, vedno je treba novih dolgov. Stroški znašajo drugo leto 424,347,469 fl. tedaj 7,248,900 več, kakor letos; dohodki so nastavljeni z 404,114,600 fl., tedaj bode zmanjkalo najmanj 20,232,869 fl.; treba bo zopet državni dolg pomnožiti, ki je že itak tolik, da plačujemo samo za obresti vsako leto 128 milijonov goldinarjev. Liberalni listi pa pred tem oči zapirajo in sploh malo pišejo, več jih mika Turek in Prajz. Da pa prajzovski Bismark ni naš prijatelj, kakor bi liberalci radi ljudem v glave vbili, to se je videlo te dni, ko je svoje poslance iz Dunaja pozval in vsako pogajanje zastran nove kupčijske zveze hipoma pretrgal; to je naše in magjarske ministre močno osupnilo, ne vedo kaj bi počeli. Vrh tega hočejo Magjari to zadrego porabiti, da bi naše ministre prisili v privoljenje k takej nagodbi z Ogersko, katera bi bila le Magjarom na korist. — Ministri so sestavili nov red za obrtnijo, ter so pri njem zopet segnoli na nekedanje, jako pametne in koristne zadeve in naprave. — Državni poslanci se hudujejo na ogerske ministre, ker so ti pograbili 25.000 centov železniških šinj za rusko železnico v Bolgariji. Naši Nemci so pač čudni strici; enkrat ljubijo Turka, kateremu zarad zvitih angleških kramerjev ničesar prodati ne morejo, drugokrat pa bi radi Rusom, katere psujejo, radi svoje šinje prodali, ko bi jim tega Magjari ne branili. No, to imate zopet sad hvalisanega dvalizma! Proti Hrvatom hočejo Magjari nekoliko odnehati in stavljenje krajiške železnice dovoliti po Mollinarijevem načrtu. Srba dr. Miletiča bodo sedaj vendarle pred sodnijo postavili, ko so ga 17 mesecev zaprtega imeli; tožijo ga, da je cesarja razžalil pa ne povedó kde, kedaj in kako! Svitli cesar so imenovali 3 nove feldmaršal-lajtnante, 18 general-majorov, 31 obristov, 54 obrist-lajtnantov, 81 majorov, 547 stotnikov, 233 nadlajtnantov in 211 lajtnantov.

Vnanje države. Razni evropski turkoljubi so začeli močno upijati po miru med Rusi in Turki, toda brz so potihnili, ko je ruski minister Gorčakov svetu naznanil, da Rusija meča toliko časa ne bode vtaknila v nožnico, dokler se ne bo stanje kristijanov v Bolgariji, Bosniji in Hercegovini tako zboljšalo, da se ne bodo več ondi vršila zverinstva, kakoršna se godijo sedaj. Angleški ščubarji ščuujejo ruske Poljace v punt zoper ruskega cara; vsled tega utegne prusko-nemška vojska zapreti poljsko-rusko mejo. — Nemški liberalci in preganjanci sv. Cerkve se srdijo na Bismarka, ker je ta začel precej zaničljivo z njimi ravnati ter še niti v državni zbor ne zabaja več; hočejo mu dati nezaupnico, za katero

pa utegnejo od njega dobiti zausnico, da bodo imeli za vselej zadosti; očitvidno je, da jih zapušča, ko so storili svojo dolžnost v borbi zoper sv. Cerkvo; toda mogoče je tudi, da se Bismark in liberalci le na videž kujajo, da bi svet kmalu ne zapazil, kamor pes zopet tace moli. — Pri dopolnovalnih volitvah na Francoskem so konservativci zmagali, ki imajo sedaj 210 glasov v državni skupščini, ki začne 4. nov. zborovati; takrat bodo Gambetovci bržčas začeli Mak-Mahona hudo napadati in jegove ministri, če slednji morebiti že poprej ne odstopijo. — Italijani so v Ameriki naročili 80 milijonov patron za puške, to ne kaže na mir! — Angleži so svoje brodovje na Turškem pomnožili za 2 železni ladiji in vadijo brodnike v navažanju šane. — V Mehiki v Ameriki imajo zopet punt, velik del južnih pokrajin se je vzdignil zoper sedanjega predsednika republike. — V Avstraliji, petem delu sveta, imajo tako silovito sušo, da je 3 milijone ovac po vročini poginolo.

Ruski-rumunski-črnogorski-turški boj.

Bojna sreča se v Aziji in Evropi nagiba močno že na kristijansko, na slovansko stran. Junaški Črnogoreci so srečno strahoviti napad turški odbili in so pripravljeni sedaj udariti proti jugu v Skodar, da enkrat proderejo do morja; z njimi se bodo vzdignili Albanci in Grki v Tesaliji in Epiru, kder Turki naglo zbirajo 26.000 mož in pričakujejo višjih angleških oficirjev. Mehemed-paša (poturčen Nemeec) zbira Turke v Novembazarju proti Srbom in Črnogorcem. Srbi pričakujejo 40.000 zimskih oblečev iz Pariza in 60.000 pušek iz Rusije; pri Zajčaru so jim že Turki vdrl v deželo in so vropali mnogo živine in več pastirjev ubili, kar bo Srbe naklonilo v boj, kateri postaja za Turke čedalje bolj nesrečen. V Plevni je Osman-paša sicer strašno zašancan ali z 40.000 najboljših turških vojakov sedaj že 1 teden popolnem obkoljen in zaprt. Kajti ruski general Gurko je v Lovacu zbral 35.000 hrabrih Rusov, med njimi 2 regimenta carske garde, potem 80 kanonov ter je 10. oktobra začel marširati daleč za Plevno pod severnim znožjem Balkana črez Biraz, Brkac, reko Vid, katero je prekoračil in 16. okt. prodrl blizu do Teliša in gornjega Dubnjaka, 10 ur zači za Plevno na stezi v Sofijo. Na tej stezi so Turki imeli kakih 20.000 mož nastavljenih za varstvo dovažanju živeža in streljiva v Plevno. Kakor Gurko od juga, tako se je general Laskarijev z 6 regimenti konjenikov, 12 kanoni in 3 bataljoni lovcev bližal stezi od severa, od Donave. Sedaj začnejo Rusi 23. oktobra strahovito streljati v Plevno, da bi motili Osman-pašo in njegovo pozornost odvrnoli od tega, kar se je 24. okt. namenilo za njegovim hrbtom zgoditi. Ta den se je Gurko z Laskarijevem združil, blizu Teliša zgrabil Turke in jih rival nazaj proti Plevni; vname se strahovit boj; sprva se samo strelja iz pušek in kanonov, potem trčijo skup in začne se neusmiljeno mesarjenje, naposled premaga ruska sila;

po 10 ur trajajočem boju so Turki popolnem tepeni, 2000 mrtvih, 3000 vjetih z generalom Hificpašem vred, 5 kanonov zaplenjenih in Plevna od vseh strani zajeta. Boj je moral bit strašno srdit, ker je tudi 2500 ruskih junakov mrtvih in ranjenih obležalo. Kmalu drugi den je prijahal veliki knez Nikolaj na bojišče, z neizmernim navdušenjem sprejet. V Telišu bil je Šefket-paša močno začančan in je čakal pomoči iz Sofije pa nje ni dočakal. Hrabri Gurko ga je 28. okt. napal, iz šanc vrgel vun, mnogo Turkov ubil, vjel pa 7 bataljonov, 1 pašo in mnogo oficirjev ter zaplenil 3 kanone. Šefket-paša je pete odnesel proti Orhaniju in Sofiji unkraj Balkana. — Salejman-paša ima ob Lomu in pri Razgradu do Ruščuka zbranih 80000 mož, se pa ne upa zgrabiti ruskega cesarjeviča. Ta je svojemu bratu Vladimirju ukazal Turke ob Lomu pri Čifliku napasti; Rusi so Turke hlabro napali in jih zapodili v pobeg toda zgubili so žlabtnega junaka; kmalu v začetku boja je bil od turške krogelje v čelo zadet princ Sergej Leuchtenberg, 24letni sin sestre ruskega carja. Slavni junak je bil k priči mrtev. Zavolj bližnje zime dovažajo Rusi svojim vojakom veliko tisoč kožuhov in v Sistovi pripravljajo tabor za 60.000 mož, jednako delajo tudi Rumuni. V Aziji sta tepena Muktar in Izmail-paša še vedno na pobegu proti Erzerumu. Rusi tiščijo za njimi urno kolikor le mogoče. Terguzakov je vzel zopet Bajazid, potem Dijadin, Sajdekan; Heiman in Lazarjev pritiskata za Muktarjen ter sta vzela Kagizman, v Delibabi došla Izmail-pašo, Muktarja prisilila zapustiti Zevin in pričakujeta v Korasanu da se njima pridružita Terguzakov in Komarov iz Ardabana; potem bodeta udarila na Kaprikioj, kder je sedaj Muktar z Izmailom vred, 12 ur pred Erzerumom. Turki so tako naglo zbežali, da so neizmerno veliko živeža in streljiva popustili, kar je Rusom jako prav. Kars je obdan od Rusov, ki delajo šance in urno pripravljajo vse, kar je za napad potrebno. Turško brodovje je bilo v Varni zbrano, da bi 10.000 bašibozakov v Krimski polotok zapeljalo po Ruskem ropat in požigat; toda Turki so si nevarno podvzetje premislili in ostali doma. Rusi imajo meseca decembra novačenje; odbrali bodo 220.000 mož in pri Kruppu na Nemškem so naročili 1300 kanonov, da se jim nihče v Evropi drugo leto ne bo upal priti branit, Turčijo uničiti, razkosati in pograbit, kakor se bo jim prav zdelo.

Za poduk in kratek čas.

Šolsko prašanje pa avstrijski katoličani.

I. Kar je zvezda potnikom vodnica v temni noči, to je katoličanom sedanjih časov katoliški shod, ki se je letos na Dunaji vršil meseca maja. Govorili so skušeni državniki, razsvitljeni cerkveni prvaki, visoki učeni gospodje v tem, kar ima biti

vsakemu najprvo in najimunitnejše, namreč o verskih zadevah, pretresovali so sredstva, po katerih se ima katoliška zavest vzbujati in vpeljati v družino in šolo. Šolski odsek je imel sejo 1. maja. Navzoči so bili kardinal in nadškof Švarcenberg, potem nadškofje iz Dunaja, Solnograda in Zadra, škafje: Rudigier iz Linca, dr. Janez Hais iz Kraljevega Gradca i. dr. Pervomestnik je bil Turnherr iz Predarlskega, poročevalec pa grof Leon Thun. Ta je poročeval o stanji šolskega prašanja v Avstriji in prebral nasvete, o katerih so se potem 3 dni marljivo razgovarjali in jih v tako podobo zlili, v kakoršni jih je splošni shod avstrijskih katoličanov v javni seji 3. maja enoglasno sprejel. Pri tej javni seji je slavni grof Leon Thun imel sijajen in preimniten govor, ki se tako glasi: „Tri dni smo veliko govorili o šoli in odgoji, posebno veliko sem jaz z vami o tem govoril. In še jedenkrat naj bi govoril o tem. Veliko se tirja. Resen bodem postal, pa vsaj se nismo za šalo tukaj zbrali, resni hočemo biti. In če smo tudi tri dni tukaj zborovali, nam je bilo to v tolažbo, da smo govorili o predmetu, ki nam vsem srce obtežuje. Iz vseh dežel naše Avstrije smo se sešli, mirno in pokojno smo se med seboj porazumeli, in v miru smo obravnavali to stvar, naši nasprotniki nas niso motili s svojimi govori, ki nas pohujšajo in srca obtežujejo, ker so vsemu katoliškemu ljudstvu v spodtiko. Menim pa, da ne bode odveč, akoravno smo tri dni zborovali in sklepali, ako ta predmet gledamo s prostejšim očesom. Čas za obravnave je bil nam dosihmal omejen; namen našega zborovanja je bil namreč ta, da svoje prepričanje izrazimo določno, in da je objavimo in kakor upamo, na korist daleč razširimo. Tedaj bi rad o tem važnem predmetu govoril bolj prosto, o tem predmetu, ki se tiče ne samo naše šole, marveč velikega boja, ki se bije za šolo po vsem svetu, opisal bi rad njegov začetek, nadaljevanje in važnost. Ako ljubi Bog blagoslovi zakon katoliških starišev, nimajo, ako so sami ohranili katoliško prepričanje, večje skrbi na svetu, kakor da bi to tudi otrokom zapustili, in katerih pripomočkov bi se poslužilo, da bi to dosegli. Že v prvih dneh po rojstvu so prejeli otroci zakrament sv. krsta in so vstopili v katoliško Cerkev. Otroci so v prvih dneh svojega rojstva postali udje svete Cerkve, ker so stariši to tako hoteli in vravnali, ta korak je važen za vse njihove življenje in zgodilo se je, a otroci tega niso hoteli, ker niso mogli. Od kod pa izbaja pravica starišev, da tako ravnajo in merodajno vplivajo na vse življenje svojih otrok brez njihove lastne volje, kaj jih v to nagiba? Vzrok tega je v veri, kajti preverjeni so, da je prepričanje, katero hočejo prenesti na otroke, samo ob sebi (absolutno) resnično, in da se Cerkev, ki brani to prepričanje, nikdar ne more zmotiti. Stariši nočejo otrokom zapustiti svojega osebnega mnenja, ali nasledka svojega preiskovanja, marveč oni so prepričani, da to storivši odkažejo otrokom